

Stichting Lezen & Schrijven
Rayon Limburg
Westhoven 7
6042 NV Roermond
rayonlimburg@lezenenschrijven.nl

Provincie Limburg
Ter attentie van de formateurs, de heer G.P.J. Koopmans en mevrouw K.C.J. Straus
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Betreft: Informatiebrief aanpak laaggeletterdheid Limburg

Roermond, 20 mei 2019

Geachte heer Koopmans en mevrouw Straus,

In Nederland hebben 2,5 miljoen volwassenen moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. In Limburg gaat het om 1 op de 8 inwoners.

Dat heeft grote impact op hun persoonlijke leven. Als je niet goed kunt lezen en schrijven, dan vind je minder snel een baan, kun je minder gezond leven en heb je minder grip op je geldzaken. Uit [onderzoek](#)¹ blijkt dat gemiddeld in Nederland 11,9% van de beroepsbevolking (tussen de 16 en 65 jaar) laaggeletterd is.

Laaggeletterdheid komt niet alleen voor onder de beroepsbevolking. Maar liefst 21,5% van de [55-plussers](#) is laaggeletterd². Naast de grote groep ouderen blijkt dat het aantal Nederlandse [15-jarigen](#) met een taalachterstand is toegenomen van 13,8% in 2012 naar 17,9% in 2015.³ Deze jongeren lopen grote kans om in de toekomst laaggeletterd te worden.

Uit berekeningen van PWC blijkt dat de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid jaarlijks circa [1,13 miljard euro](#) bedragen.⁴ Deze kosten kunnen teruggedrongen worden!

Laaggeletterdheid in Limburg

In Limburg heeft gemiddeld 12,8% van de beroepsbevolking moeite met lezen en schrijven. Eén van de hoogste scores in Nederland. Het overzicht hieronder geeft de regionale spreiding van laaggeletterdheid in Limburg weer. Steden als Venlo, Roermond, Heerlen, Maastricht en Kerkrade scoren helaas ver boven het landelijke en Limburgse gemiddelde

¹ https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/WEB-SLS_ROA_public_170x240_v2016juni.pdf

² [https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/Laaggeletterdheid_in_Kaart_\(2014\).pdf](https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/Laaggeletterdheid_in_Kaart_(2014).pdf)

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2016/12/06/resultaten-pisa-2015-in-vogelvlucht>

⁴ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/Uploads/2018/4/stichting-lezen-en-schrijven.pdf>

scoren. Iets wat opvallend genoeg ook geldt voor Bergen, Genneep, Mook & Middelaar en Venray.

We zijn daarom heel blij dat de Provincie in de *Sociale Agenda Limburg 2025* de ambitie uitgesproken dat in 2025 de eerste achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie worden ingelopen.

PROVINCIE LIMBURG

Horst aan de Maas	Enigszins hoger (286-290)	8-11%	1800	2900	28000
Bergen LB/Genneep/Mook en Middelaar/Venray	Enigszins lager (278-282)	13-16%	6500	8000	53000
Beesel/Peel en Maas	Rond landelijk gemiddelde (282-286)	8-11%	3300	4400	38000
Venlo	Veel lager (<274)	16+%	15200	16800	66000
Weert	Rond landelijk gemiddelde (282-286)	11-13%	3000	4200	32000
Roermond	Lager (274-278)	16+%	6200	7400	38000
Leudal/Nederweert	Enigszins hoger (286-290)	8-11%	2900	4100	35000
Echt-Susteren/Maasgouw/Roerdalen	Enigszins lager (278-282)	5-8%	1900	3500	51000
Kerkrade	Veel lager (<274)	16+%	7600	8800	31000
Heerlen	Enigszins lager (278-282)	16+%	10000	11700	59000
Sittard-Geleen	Enigszins lager (278-282)	8-11%	5300	6900	63000
Maastricht	Rond landelijk gemiddelde (282-286)	13-16%	10700	12500	84000
Beek/Schinnen/Stein	Rond landelijk gemiddelde (282-286)	0-5%	1100	2200	36000
Brunssum/Landgraaf/Onderbanken	Lager (274-278)	8-11%	3900	5400	50000
Eijsden-Margraten/Gulpen-Wittem/Simpelveld/Vaals	Rond landelijk gemiddelde (282-286)	8-11%	3000	4400	39000
Meerssen/Nuth/Valkenburg aan de Geul/Voerendaal	Enigszins hoger (286-290)	5-8%	1500	2900	41000

Figuur 1 Regionale spreiding geletterdheid in Nederland (ROA, 2016)

Het samenwerkingsprogramma **Taal voor het Leven**⁵ helpt gemeenten en organisaties met het organiseren van taalscholing voor mensen die laaggeletterd zijn en beter willen leren lezen, schrijven, spreken, rekenen of omgaan met een computer. Taal voor het Le-

⁵ <https://www.taalvoorhetleven.nl/>

ven wordt uitgevoerd door Stichting Lezen & Schrijven en gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Doel is dat iedereen kan meedoen in de maatschappij. Taal is daarbij het middel. Het helpt mensen vooruit.

Bijna alle Limburgse gemeenten hebben een Taalakkoord gesloten, samen met maatschappelijke partners zoals bibliotheken, welzijnswerk, onderwijs en SW bedrijven. In diverse gemeentelijke coalitieakkoorden is het opsporen en aanpakken van laaggeletterdheid onder de bevolking genoemd als prioriteit.

Sinds de start van Taal voor het Leven in het voorjaar van 2016 zijn meer dan 3.400 Limburgers aan de slag gegaan met het verbeteren van hun vaardigheden. Dat hebben zij gedaan onder begeleiding van meer dan 600 vrijwilligers via meer dan 35 grote en kleine partners.

Het Taal voor het Leven netwerk, waar deze 35 partners actief in zijn is echter veel groter. Veel gemeentelijke sociale diensten zetten de taalmeter in om mensen met een taalprobleem op te sporen. Welzijnswerkers, schuldhulpverleners, huisartsen en praktijkondersteuners zijn getraind op het herkennen van laaggeletterdheid in de dagelijkse praktijk.

Persoonlijke verhalen

Mensen die hun taalprobleem aanpakken ervaren een enorme verbetering in hun leven. Groenman **André uit Kerkrade** maakt promotie op zijn werk. **Roger uit Heerlen** gooide eerst de brieven van de Belastingdienst weg, maar wil nu een boek over zijn leven schrijven. **Resi uit Brunssum** is veel zelfstandiger en zelfverzekerder geworden.

Jeroen uit Herkenbosch is blij dat hij zijn kinderen kan helpen bij het maken van hun huiswerk. **Hendrik uit Roermond** is blij dat hij zijn dochter kan voorlezen.

Theo uit Venlo hoeft niets meer te vragen, hij bepaalt zijn eigen route. **Jos uit Leunen** durfde zelf eerst niet naar taalles voor ouderen en droomt er nu van andere mensen met een taalprobleem te helpen.

Ambitie

In de *Sociale Agenda Limburg 2025* heeft de Provincie de ambitie uitgesproken dat in 2025 de eerste achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie worden ingelopen.

Een prachtige ambitie die Stichting Lezen & Schrijven van harte kan ondersteunen.

De Wereldgezondheidsorganisatie vindt dat **gezondheidsvaardigheden** bepalend zijn voor ongelijkheid in gezondheid. Deze sociaaleconomische gezondheidsverschillen zijn groot in Nederland. Mannen en vrouwen met lagere inkomens en een lagere opleiding leven gemiddeld zeven jaar korter en negentien jaar minder in goed ervaren gezondheid dan hoger opgeleiden.

Geletterdheid speelt een belangrijke rol binnen gezondheidsvaardigheden. Mensen die moeite hebben met lezen en schrijven, zijn en voelen zich vaker minder gezond dan niet-laaggeletterden. Laaggeletterden missen namelijk vaak de vaardigheden om goed om te gaan met informatie over gezondheid, ziekte en zorg. Laaggeletterdheid is een risicofactor voor gezondheid.⁶

Laaggeletterdheid is vaak een belemmering om **zelfredzaam** te zijn en armoede vergroot de kans op laaggeletterdheid. De kans om ten minste één jaar onder de armoedegrens te leven, is bij mensen die moeite hebben met lezen en schrijven 19%. 6,2% van de laaggeletterden leeft langer dan 3 jaar in armoede. Bijna 100.000 mensen leven in armoede door laaggeletterdheid.⁷

57% van de mensen die moeite hebben met lezen en schrijven heeft **een baan**. Werkende laaggeletterden oefenen beroepen uit met een lagere beroepsstatus dan niet-laaggeletterden. Laaggeletterden zijn drie keer zo vaak afhankelijk van een uitkering als niet-laaggeletterden. 25% van de langdurig werklozen is laaggeletterd.⁸

Het krachtig aanpakken van achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie vraagt om een krachtige aanpak van laaggeletterdheid in onze maatschappij.

De Provincie Limburg heeft daar in de coalitieperiode 2015-2019 een goede start mee gemaakt. De subsidieregeling **Bibliotheek, Maatschappij en Laaggeletterdheid** heeft veel waardevolle initiatieven aangejaagd en tot stand gebracht.⁹

Stichting Lezen & Schrijven ziet de Provincie Limburg als belangrijke partner in de strijd tegen laaggeletterdheid en is dankbaar voor de inzet en betrokkenheid bij mensen die moeite hebben om mee te komen in de samenleving.

Wij hopen dat de aanpak van laaggeletterdheid stevig zal landen in het nieuw te vormen collegeakkoord. Waarbij het probleem niet alleen wordt aangepakt vanuit onderwijs en bibliotheken, maar juist ook vanuit de sociale agenda, zorg en werkgelegenheid. In onze optiek is dát noodzakelijk om achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie in te lopen en te zorgen dat iedereen in Limburg mee telt en mee doet.

Als u daar prijs op stelt, dan zijn wij altijd bereid deze brief persoonlijk toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Chérif ait Abderrahman
Rayoncoördinator Stichting Lezen & Schrijven Limburg

⁶ https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/201701_factsheet_THEMA_SLS_Taalmaaktgezonder-links2.pdf

⁷ https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/201803_factsheet_THEMA_SLS_Geld_web.pdf

⁸ https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/201803_factsheet_SLS_LGG_web_interactief.pdf

⁹ <https://www.limburg.nl/loket/subsidies/actuele-subsidies/subsidieregelingen/@3367/subsidie-bibliotheek-0/>

